

Kalejdoskop 05/2026

TEMAT NUMERU: JAK SIĘ PISZE KSIĄŻKA

6P, czyli od pasji do premiery [TEMAT NUMERU]

Maciej ROBERT

Autor, jeśli chce pozostawać w obiegu, musi wydawać książkę co roku lub co dwa lata. Mogą temu sprostać jedynie dostarczytiele czytań lub zawodowi rzemieślnicy, którzy poświęcili rodzinę, pracę, życie towarzyskie na rzecz robienia kariery pisarskiej i zarabiania na literaturze. Pozostali są jedynie pasjonatami, piszącymi z doskoku, po godzinach, ukradkiem. I takich książki są najlepsze. Bo przecież chodzi o pasję. Bez niej twórczość nie ma sensu.

No plot, just vibes [TEMAT NUMERU / FELIETON]

Łukasz BARYS

Przed kimś, kto chce dziś zostać powieściopisarzem, stoi nie lada problem – polegający głównie na tym, że nasze czasy nie są zbyt powieściowe. W czym się to przejawia? W pierwszej kolejności w tym, że trajektorie ludzkich losów są dziś bardzo do siebie podobne i niezbyt ciekawe, większość ludzi prowadzi zupełnie normalne, nudne życie – a powieść wymaga jednak dramatów, zdarzeń. Dodatkowo czytelnicy przestali szukać w literaturze tradycyjnie pojmowanej opowieści. Raczej nie sięgamy po książkę, by przeczytać jakąś historię. Od fabuł mamy seriale, Youtube'a, rolki na Instagramie. Czyli nie dość, że pomysłów na opowieści coraz mniej, to ludzie wolą historie, które widzą na ekranach swoich telewizorów lub komórek.

Obok pisarza [TEMAT NUMERU]

Bogdan SOBIESZEK

Alberto Manguel, pisarz, tłumacz, redaktor i krytyk, zastanawiał się nad istotą procesu, który nazwał ubieraniem czegoś w słowa – próbą odtwarzania i przekazywania za pośrednictwem języka naszego doświadczenia świata. W książce „Pożegnanie z biblioteką” napisał: „Platon (...) wierzył, że nasze doświadczenie świata składa się jedynie z przeczuć znaczenia i cieni na ścianie jaskini. Jeśli tak jest w istocie, to słowa zawierają cienie cieni, a każda książka przyznaje się do niemożności uchwycenia tego, czego rzeczywiście doznajemy. Wszystkie nasze biblioteki stanowią archiwum tej wspaniałej porażki”.

Kim zatem jest osoba, która pomaga autorowi zbliżyć się do nieosiągalnego? Jakie relacje łączą autora, jego dzieło i redaktora? Jak przebiega proces współpracy? Czy wkład redaktora jest tak ważny, że jego nazwisko powinno się znaleźć w opisie książki?

Człowiek pomiędzy światami [TEMAT NUMERU]

Adam FUCHS

Bywa, że ojciec nie istnieje w pamięci jako ojciec – znika bowiem zbyt wcześnie, by mogła powstać relacja, a jednocześnie zbyt późno, by jego nieobecność nie zostawiła śladu. Pozostaje wówczas raczej faktem niż wspomnieniem.

Przez wiele lat postać mojego ojca istniała dla mnie jedynie w przestrzeni cudzych opowieści, napomknień i przemilczeń. Z czasem stawało się jasne, że to, czego brakowało w tej historii, oddziaływało silniej niż to, co dawało się nazwać.

Decyzja o napisaniu książki o ojcu jest próbą zrozumienia drogi, którą przeszedł, zanim stał się kimś, kto pod koniec życia opuścił rodzinę – nie do końca wiadomo dlaczego.

Wyprawka dla gruzu [TEMAT NUMERU / POEZJA]

Wiktor KNUREK

Wierszy Wiktora Knurka nie znajdziemy w internecie, nie ma ich w czasopismach literackich ani w poetyckich antologiach. Tym bardziej nie znajdziemy ich w dobrych (ani w niedobrych) księgarniach. To absolutny debiutant, który jednak został zwycięzcą czwartej edycji konkursu wydawnictwa Kwadratura, które działa przy Łódzkim Domu Kultury. Student pochodzący z Haczowa na Podkarpaciu w dwudziestu konkursowych wierszach, a właściwie prozach poetyckich, opisał remont mieszkania, wydobywając z tej banalnej budowlanej historii wiele dodatkowych sensów. Stworzył ciekawą metaforę współczesności – wszak wszyscy coś wokół siebie remontujemy, odnowiamy, rewitalizujemy. „powinniśmy być szczęśliwi. zgodnie z projektem. ale w lustrze w przedpokoju twarz jest ta sama. zmęczona, szara, o kiepskiej przyczepności”.

Poza tym

Godność dla braci mniejszych [ROZMOWY]

Z Mileną LISIECKĄ rozmawia Michał RZEPKA

To walka o to, aby człowiek postarał się żyć w większej symbiozie ze zwierzętami. Aby dostrzegł, że to są istoty. Wszyscy pochodzimy z jednego świata, w którym każdy ma prawo żyć. Tymczasem zwierzęta są zabijane, porzucane lub konsumowane – Milena Lisiecka mówi o swojej roli w spektaklu „Prowadź swój pług przez kości umarłych”, który miał premierę 6 grudnia 2025 roku.

Wszędzie ślady. O sztuce Aliny Szapocznikow [GALERIA KALEJDOSKOPU]

Wanda JANAKIEWICZ, Natalia SŁABOŃ

W scenie otwierającej film Heleny Włodarczyk „Ślad” (1976, WFO) widzimy rzut z góry na ulicę Włókienniczą (niegdyś Kamienną). Znajdują się na niej dość osobliwe i zróżnicowane formalnie przedmioty, które jednak dość łatwo rozpoznać osobie, która choćby raz miała kontakt ze sztuką Aliny Szapocznikow. Wyjęte z ich naturalnego, muzealnego czy też galeryjnego anturazu prace stają się scenografią dla ponuro prezentującego się w tych okolicznościach miasta. W kolejnych ujęciach dzieje się jednak coś niezwykłego, prace Szapocznikow zostają „uruchomione”, widzimy je w sklepowych witrynach, obserwujemy ich spacer ulicą Piotrkowską, rejestrujemy utrwalane przez nie ślady. Tym ujęciom wtóruje głos artystki, która mówi: „Mój gest kieruje się w stronę ciała ludzkiego, by słać nietrwałość w zakamarkach naszego ciała, w śladach naszych kroków po tej ziemi”. Słowa te, chcąc nie chcąc, można odczytać jako klucz do zrozumienia sztuki Aliny Szapocznikow, jej wizjonerskości, odwagi i umiłowania życia w świetle jego końca.

DODATEK - „ŁÓDZKIE INSPIRUJE”

„Kalejdoskop” niezmiennie stara się dostrzegać ciekawe działania kulturalne w regionie. W dodatku „Łódzkie inspiruje” przyglądamy się wybranym miejscom oraz związanym z nimi inicjatywom. I zaskakują nas swoim bogactwem – tyle się dzieje. W tym numerze zabieramy czytelników do Łasku...

Spis treści

12

Chcę w Łodzi zapuścić korzenie.
Rozmowa z Rafałem Kłoczka

15

Manipulacja spacji.
Andrzej Poniedziałki

TEMAT NUMERU

Jak się pisze książka

18

6P, czyli od pasji do premiery.
Maciej Robert

23

No plot, just vibes.
Łukasz Barys

24

Obok pisarza.
Bogdan Sobieszek

26

Człowiek pomiędzy światami.
Adam Fuchs

30

Wyprawka dla gruzu.
Wiktor Knurek

35

Godność dla braci mniejszych.
Rozmowa z Mileną Lisiecką

38

Nie strach się bać.
Joanna Królikowska

40

Pogoda na piosenkę.
Magdalena Sasin

42

Artysta i uczony.
Piotr Sitarski, Emil Sowiński

45

Galeria Kalejdoskopu
Alina Szapocznikow

52
Moc dotyku.
Aleksandra Talaga-Nowacka

54
Tatoo You.
Maciej Cholewiński

56
Kamery poszły w las.
Bogumił Makowski

59
Filmpolski.pl.
Łukasz Maciejewski

60
Z kociej perspektywy.
Mieczysław Kuźmicki

62
Świat wg playlisty.
Dariusz Bilski

64
Zgłębianie. Ryzykowne tezy.
Marcin Andrzejewski

66
Nie ma Mickiewicza.
Pienisty

67
Dodatek „Łódzkie inspiruje”
- Łask

79
Kalendarium

Na okładce: Fotografia Piotra Kamionki

„Kalejdoskop” 05/2026 do kupienia **od 29 IV** w punktach Garmond-Press i Kolportera oraz w salonach empik w całym województwie łódzkim, a **od 28 IV** - w recepcji Łódzkiego Domu Kultury przy ul. Dowborczyków 18 (II piętro biurowca).
A także w prenumeracie redakcyjnej.

Archiwalne „Kalejdoskopy” są dostępne jako e-booki na Virtualo.pl.



Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury - państwowego funduszu celowego